

Miten puuttua ihmiskauppaan? – Uusi tutkintaopas poliiseille ja työsuojeluviranomaisille tarjoaa käytännön vinkkejä

Helsinki, 23.6.2020

Työperäisen ihmiskaupan ja hyväksikäytön tunnistaminen ja tutkiminen on vaikeaa. Hyväksikäyttö voi piiloutua monimutkaisiin alihankintaketjuihin ja johtaa maasta toiseen, ja sitä harjoittavat rikolliset pyrkivät salaamaan toimintansa kaikin keinoin. ”Tällä hetkellä työntekijöiden hyväksikäytöllä voi saada aikaan merkittävää voittoa, sillä kiinnijäämisen riski on pieni”, Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin (HEUNI), erikoissuunnittelija Anniina Jokinen kertoo.

HEUNI on poliisin ja työsuojelun edustajien kanssa laatinut käytännönläheisen tutkintaoppaan ”**Työperäisen ihmiskaupan paljastaminen**”, johon on koottu onnistuneessa ihmiskauppatutkinnassa tarvittavat askeleet. Työsuojeluviranomaisille opas tarjoaa tarkistuslistan, jonka kysymysten avulla on mahdollista arvioida, voiko epäilyttävässä tilanteessa olla kyse työntekijöiden hyväksikäytöstä.

Ihmiskaupan paljastaminen ja tutkiminen vaatii viranomaisilta erityisosaamista ja uhrin huomioivaa lähestymistapaa. Tutkintaopas esittelee hyviä käytäntöjä ja esimerkkejä eri maista. Aihe on Suomessa hyvin ajankohtainen, sillä nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu useita ihmiskaupan vastaiseen työhön liittyviä toimenpiteitä ml. ihmiskaupparikosten paljastamiseen ja tutkimiseen perustettava ryhmä. Lisäksi parhaillaan valmistellaan mm. ihmiskaupan vastaista toimintaohjelmaa ja selvitetään ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisytarpeita poikkihallinnollisessa työryhmässä. Työperäisen hyväksikäytön torjunta on sisällytetty myös uuteen harmaan talouden strategiaan ja toimenpideohjelmaan 2020-2023. ”**Tehokas ihmiskaupan vastainen toiminta vaatii vahvaa viranomaisten välistä yhteistyötä, tiedon jakamista ja vakiintuneita toimintamalleja, joissa huomioidaan uhrien tarpeet**”, Anniina Jokinen toteaa.

Monet kansainväliset ja kotimaiset tahot ovat huolestuneita koronaviruspandemian vaikutuksista ihmiskauppaan ja ihmiskaupan uhreihin: useat ihmiset ovat joutuneet yllättäen epävarmaan tilanteeseen ja hyväksikäytettyjen työntekijöiden tilanne voi vaikeutua entisestään. Ihmiskaupan ja hyväksikäytön paljastamiseksi tarvitaan moniammatillista yhteistyötä ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa. ”**Yhteistyön ja tiedonkulun pitää olla saumatonta kaikkien toimijoiden välillä, mutta fokus uhrista ei saa kadota missään prosessin aikana. Ihmiskauppatutkinnassa uhri on aina keskiössä**”, rikosylikonstaapeli Pekka Ylinen Sisä-Suomen poliisilaitokselta kertoo.

”**Työsuojelutarkastajilla ja muilla valvontaviranomaisilla on tärkeä rooli työperäisen hyväksikäytön paljastamisessa. Parhaat tulokset saadaan koordinoituilla yhteistarkastuksilla, joiden toteutuksessa hyödynnetään eri viranomaisilla olevaa tietoa**”, oppaan luomiseen osallistunut Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelutarkastaja Katja-Pia Jenu toteaa. Suomessa onkin tarve entisestään vahvistaa yhteistyötä työperäiseen hyväksikäyttöön puuttumiseksi.

HEUNI on YK:n yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti. Tutkintaopas on luotu osana EU-rahoitteista FLOW-projektia¹ yhteistyössä projektin kumppanimaiden Bulgarian, Latvian ja Viron kanssa. Lisätietoja tutkintaoppaasta tai ihmiskaupasta yleisesti HEUNI:n erikoissuunnittelija Anniina Jokiselta, anniina.jokinen@om.fi, +358 50 351 7044. Lisätietoja poliisiin osalta: Pekka-Ylinen pekka.ylinen@poliisi.fi, työsuojelun osalta: Katja-Pia Jenu katja-pia.jenu@avi.fi, puh +358 295016258.

¹ Flows of illicit funds and victims of human trafficking: uncovering the complexities 814791 — FLOW — ISFP-2017-AGTHBX